

บทที่ 4

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการสร้างโมเดล ทำนายปริมาณความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย (Tourism Demand Model-TMD) และโมเดลโลจิสติกส์การท่องเที่ยว (Tourism Logistic Model-TLM) ดังนั้นมีการเก็บข้อมูลจากทางด้าน นักท่องเที่ยว และ ข้อมูลทางด้าน ผู้ประกอบการโลจิสติกส์ จากบริษัทที่ดำเนินการให้บริการกับท่องเที่ยว

I. การศึกษา Tourism Demand Model

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

จากเอกสาร *International Recommendations 2008* ของ UNWTO (United Nation World Tourism Organization 2010) ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการเก็บข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติสำหรับใช้งานในระดับประเทศ และ ระดับนานาชาติได้นำมาใช้สำหรับการกำหนดตัวแปรในการศึกษาดังนี้ คือ

1.1 ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว มีผลต่อการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวซึ่งนำมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา ประเทศที่พักอาศัย

1.2 ข้อมูลคุณลักษณะของการท่องเที่ยว ได้แก่ วัตถุประสงค์หลัก ระยะเวลาที่พำนัก จุดหมายของท่องเที่ยว พาหนะการเดินทาง ชนิดของที่พัก

1.2.1 วัตถุประสงค์หลัก เป็นวัตถุประสงค์ของการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย คุณลักษณะหลักของนักท่องเที่ยวนั้นเกี่ยวข้องกับ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นในประเทศ สำหรับผู้ที่เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้นไม่จัดว่าเป็นนักท่องเที่ยว ตัวแปรของวัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง ได้แก่ การทำธุรกิจ การประชุม การท่องเที่ยวในวันหยุด การเยี่ยมญาติ การศึกษาและการฝึกอบรม การแพทย์และสุขภาพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเลือกซื้อสินค้า และ อื่นๆ

1.2.2 ระยะเวลาที่พัก เป็นจำนวนวันที่นักท่องเที่ยวพักอยู่ในประเทศ และ จำนวนคืนที่นักท่องเที่ยวพักโดยไม่นับที่เดินทางบนรถโดยสาร หรือ รถไฟ

1.2.3 จุดหมายของท่องเที่ยว ได้แก่ จังหวัดที่เดินทางไปท่องเที่ยว

1.2.4 พาหนะการเดินทาง ได้แก่ ทางอากาศโดยการบินในประเทศ ทางบกโดยรถไฟ รถโดยสาร รถแท็กซี่ รถยนต์เช่า รถจักรยานยนต์ รถไฟฟ้าใต้ดิน และ ทางน้ำ ได้แก่ เรือโดยสาร เรือเฟอร์รี่

1.2.5 ชนิดของที่พัก ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท โฮสเทลสำหรับเยาวชน อพาร์ทเมนต์

1.3 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (Tourism expenditure) คือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวที่ใช้สินค้าและบริการแก่ ค่าโรงแรม ค่ายานพาหนะ ค่าของที่ระลึก ค่าอาหาร ยกเว้นค่าใช้จ่ายในการลงทุน เช่น ซื้ออสังหาริมทรัพย์ บ้าน ที่ดิน ซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ค่าภาษีอากร

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเป็นตัวแปรสำคัญในการวัดความต้องการของนักท่องเที่ยว (Tourism demand) นักท่องเที่ยวใช้จ่ายในการท่องเที่ยวโดยการซื้อสินค้า หรือ การบริการ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจึงเป็นตัวบอกลถึงปริมาณสินค้าหรือการบริการที่ผู้บริโภค (นักท่องเที่ยว) ต้องการ

2. การเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยว

ข้อมูลของนักท่องเที่ยวได้มาจาก 2 แหล่งคือ 1. ฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว 2. แบบสอบถามนักท่องเที่ยวขาออก

2.1 ข้อมูลหลัก : สำหรับข้อมูลที่น่ามาใช้ในปีนี้เป็นข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2551-2553 ซึ่งได้มาจากการเก็บข้อมูลของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและ กีฬาโดยแยกเป็นรายปีดังนี้ ในปี 2551 เก็บจากนักท่องเที่ยว 26,842 คน ในปี 2552 เก็บจากนักท่องเที่ยว 28,548 คน และ ในปี 2553 เก็บจากนักท่องเที่ยว 28,013 คน รวมเป็น 83,403 คน คิดเป็นสัดส่วน 5% ของปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยทั้งหมดในแต่ละปี ข้อมูล ประกอบด้วย

2.1.1 ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว

2.1.2 ข้อมูลคุณลักษณะการท่องเที่ยว ตามที่ได้อธิบายในหัวข้อ 1

รายละเอียดของตัวแปร ได้แก่ ชื่อตัวแปร คำอธิบายและชนิดข้อมูล แสดงไว้ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 คู่มือลงรหัส สำหรับแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ปี 2551-2553

อันดับ	ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดข้อมูล
1	no	หมายเลขแบบสอบถาม	เรียงตามจำนวน
2	q1	ถิ่นที่อยู่	รหัสประเทศ 1 - 53
3	q3_1	จำนวนวันที่อยู่ในประเทศไทย	
4	q3_2	จำนวนคืนที่พัก (ไม่รวมนอนบนรถ)	

อันดับ	ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดข้อมูล
		ประเภทพาหนะที่ใช้เดินทางภายในประเทศไทย	
5	car11	เช่ารถยนต์	0= ไม่เลือก 1=เลือก
6	domes11	บินภายในประเทศ	0= ไม่เลือก 1=เลือก
7	bus11	รถบัส	0= ไม่เลือก 1=เลือก
8	train11	รถไฟ	0= ไม่เลือก 1=เลือก
9	ferries11	เรือ/เฟอร์รี่	0= ไม่เลือก 1=เลือก
10	other41	พาหนะเดินทางอื่นๆ เช่น แท็กซี่	0= ไม่เลือก 1=เลือก
		จังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยวและนอนค้างคืน	
11	province1	จังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยว 1	รหัสจังหวัด 10- 96
12	type1	ประเภทที่พัก 1	1= Hotel 2= Resort 3 =Guesthouse 4 =Service Apartment 5= Sanitarium/Nursing home 6 =Other
13	night1	จำนวนคืนที่พัก 1	
14	province2	จังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยว 2	เหมือน province1
15	type2	ประเภทที่พัก 2	เหมือน type1
16	night2	จำนวนคืนที่พัก 2	
17	province3	จังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยว 3	เหมือน province1
18	type3	ประเภทที่พัก 3	เหมือน type1
19	night3	จำนวนคืนที่พัก 3	
20	province4	จังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยว 4	เหมือน province1

อันดับ	ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดข้อมูล
21	type4	ประเภทที่พัก 4	เหมือน type1
22	night4	จำนวนคืนที่พัก 4	
23	province5	จังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยว 5	เหมือน province1
24	type5	ประเภทที่พัก 5	เหมือน type1
25	night5	จำนวนคืนที่พัก 5	
26	province6	จังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยว 6	เหมือน province1
27	type6	ประเภทที่พัก 6	เหมือน type1
28	night6	จำนวนคืนที่พัก 6	
29	province7	จังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยว 7	เหมือน province1
30	type7	ประเภทที่พัก 7	เหมือน type1
31	night7	จำนวนคืนที่พัก 7	
	ข้อมูลส่วนตัว		
32	gender	เพศ	1= ชาย 2 = หญิง
33	age	อายุ	1= น้อยกว่า 15 ปี 2= 15 - 24 ปี 3= 25 - 34 ปี 4= 35 - 44 ปี 5= 45 - 54 ปี 6= 55 - 65 ปี 7= 65 ปีขึ้นไป
34	Purpose	วัตถุประสงค์หลัก ในการเดินทางมาประเทศไทย	1= Holiday 2= Business 3= shopping 4= official 5= convention/Conference 6= Exhibition 7= Health services

อันดับ	ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดข้อมูล
			8 =Incentives/Corporate Meeting 9 =Wedding/Honey Moon 10 =Sport 11= Other
35	occu	อาชีพ	1= Professional 2 =Administrative and Managerial 3= Clerical, Salesmen and Commercial Person 4 =Laborer, Daily worker and Service workers 5= Agricultural worker 6 =Government and Military Personnel 7 =Housewife/ Unemployed 8 =Student and Children 9 = retired and Unpaid Family Workers 10 =Other 11= Not Stated
36	income	รายได้ต่อปี	1 = less than US\$ 20,000 2 = US\$ 20,000-39,999 3= US\$ 40,000-59,999 4 =US\$ 60,000-79,999

อันดับ	ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดข้อมูล
			5 = US\$ 80,000 and above
		ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันต่อคน หน่วยเป็น ดอลลาร์สหรัฐ	
37	a_local	ค่าเดินทางภายในประเทศ	
38	a_accom	ค่าที่พัก	
39	a_food	ที่อาหารและเครื่องดื่ม	
40	a_sight	ค่าบริการท่องเที่ยว	
41	a_shop	ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	
42	a_enter	ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	
43	a_medic	ค่ารักษาพยาบาล/ค่าบริการทางการแพทย์	
44	a_other	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	

ข้อมูลนักท่องเที่ยวที่ได้จากแบบสอบถามของกรมการท่องเที่ยวตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในปี 2553

	A	B	C	D	E	F	AX	AY	AZ	BA
1										
2	1	5	4	3	0	0	1,000.00	75.00	175.00	175.00
3	2	8	3	2	0	0	4,500.00	700.00	0.00	0.00
4	3	8	4	3	0	0	1,375.00	625.00	0.00	0.00
5	4	11	5	4	1	0	1,000.00	50.00	0.00	140.00
6	5	10	12	11	0	0	1,479.17	300.00	0.00	0.00
7	6	27	3	3	0	0	1,666.67	600.00	166.67	0.00
8	7	20	14	13	0	0	0.00	85.36	0.00	0.00
9	8	12	3	2	1	0	7,000.00	1,833.33	0.00	0.00
10	9	12	7	6	0	0	57.14	2,500.00	0.00	0.00
11	10	31	16	15	0	0	675.00	72.50	101.25	337.50
12	11	42	6	5	0	0	250.00	416.67	0.00	0.00
13	12	48	5	4	0	0	740.00	0.00	0.00	0.00
14	13	20	7	6	0	1	682.86	571.43	0.00	0.00
15	14	49	3	2	1	0	400.00	0.00	0.00	0.00
16	15	38	60	60	0	0	275.00	45.83	0.00	0.00

2.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลชุดนี้ได้จากการตอบแบบสอบถาม ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางออกจากประเทศไทย ที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ระหว่างเดือนเมษายน และ พฤษภาคม 2555 จำนวน 325 คน มีการคัดแบบสอบถามที่มีคำตอบไม่ครบทุกข้อออก ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 307 ชุด เนื้อหาของแบบสอบถามใกล้เคียงกับข้อมูลที่เก็บไว้ในตารางที่ 4.2 รายละเอียดของแบบสอบถามนี้สามารถดูได้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติขาออก

Tourism Questionnaire

This questionnaire is a part of the “Tourism Logistics Model Using Tourists Attributes Analysis and Data Mining Techniques” project of which supported by Thailand Research Fund. We therefore ask you to be so kind to complete the questionnaire and take this opportunity to thank you for dedicating us your valuable time. By filling in this questionnaire, you will have contributed to improving the quality tourist industry in Thailand, which is one of the most admiral holiday destinations.

number	attribute	choices
1	gender	☐ male ☐ female
2	age	☐ <15 years ☐ 15-24 years ☐ 25-34 years ☐ 35-44 years ☐ 45-54 years ☐ 55-65 years ☐ >65 years
3	Purpose of travelling to Thailand	☐ Holiday ☐ Business ☐ shopping ☐ official ☐ convention/Conference ☐ Exhibition ☐ Health services ☐ Incentives/Corporate

number	attribute	choices
		Meeting ☐ Wedding/Honey Moon ☐ Sport ☐ Other
4	occupation	☐ Professional ☐ Administrative and Managerial ☐ Clerical, Salesmen and Commercial Person ☐ Laborer, Daily worker and Service workers ☐ Agricultural worker ☐ Government and Military Personnel ☐ Housewife/ Unemployed ☐ Student and Children ☐ retired and Unpaid Family Workers ☐ Other
5	income	☐ less than US\$ 20,000 ☐ US\$ 20,000-39,999 ☐ US\$ 40,000-59,999 ☐ US\$ 60,000-79,999

number	attribute	choices
		☐ US\$ 80,000 and above
6	education	☐ primary ☐ secondary ☐ vocational ☐ bachelor degree ☐ master/PhD
7	Resident of country	
8	Number of days in Thailand	
9	Number of nights in Thailand (not include sleeping in the bus)	
10	Type of transportation in Thailand	☐ car ☐ plane ☐ bus ☐ train ☐ ferries ☐ ship ☐ motor cycles/bicycles ☐ taxi ☐ other
11	Visited provinces and stayed overnight	
Province1	name	☐ Bangkok

number	attribute	choices
		☐ Chiangmai ☐ Phuket ☐ Pattaya/Cholburi ☐ Other.....
	Type of accommodation	☐ hotel ☐ resort ☐ guesthouse ☐ service apartment ☐ hospital/ Nursing home ☐ camp site
	Number of nights	
Province2	name	☐ Bangkok ☐ Chiangmai ☐ Phuket ☐ Pattaya/Cholburi ☐ Other.....
	Type of accommodation	☐ hotel ☐ resort ☐ guesthouse ☐ service apartment ☐ hospital/ Nursing home

number	attribute	choices
		☐ camp site
	Number of nights	
Province3	name	☐ Bangkok ☐ Chiangmai ☐ Phuket ☐ Pattaya/Cholburi ☐ Other.....
	Type of accommodation	☐ hotel ☐ resort ☐ guesthouse ☐ service apartment ☐ hospital/ Nursing home ☐ camp site
	Number of nights	
Province4	name	☐ Bangkok ☐ Chiangmai ☐ Phuket ☐ Pattaya/Cholburi ☐ Other.....
	Type of accommodation	☐ hotel ☐ resort

number	attribute	choices
		☐ guesthouse ☐ service apartment ☐ hospital/ Nursing home ☐ camp site
	Number of nights	
Province5	name	☐ Bangkok ☐ Chiangmai ☐ Phuket ☐ Pattaya/Cholburi ☐ Other.....
	Type of accommodation	☐ hotel ☐ resort ☐ guesthouse ☐ service apartment ☐ hospital/ Nursing home ☐ camp site
	Number of nights	
Province6	name	☐ Bangkok ☐ Chiangmai ☐ Phuket

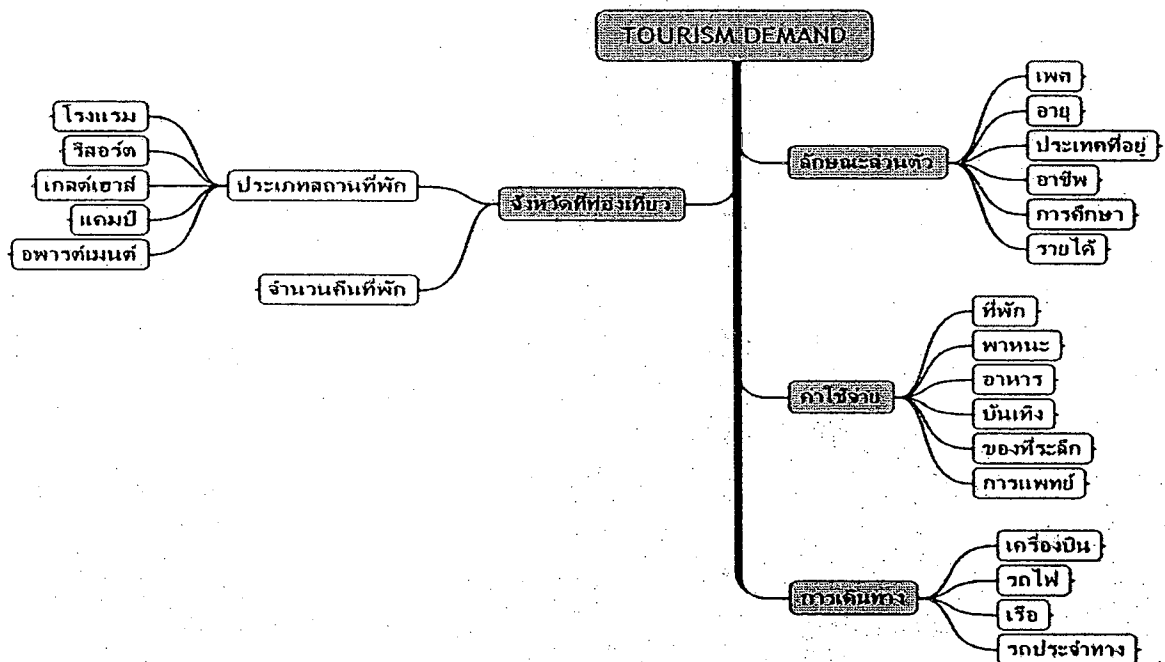
number	attribute	choices
		☐ Pattaya/Cholburi ☐ Other.....
	Type of accommodation	☐ hotel ☐ resort ☐ guesthouse ☐ service apartment ☐ hospital/ Nursing home ☐ camp site
	Number of nights	
Province7	name	☐ Bangkok ☐ Chiangmai ☐ Phuket ☐ Pattaya/Cholburi ☐ Other.....
	Type of accommodation	☐ hotel ☐ resort ☐ guesthouse ☐ service apartment ☐ hospital/ Nursing home ☐ camp site
	Number of nights	

number	attribute	choices
Province8	name	☐ Bangkok ☐ Chiangmai ☐ Phuket ☐ Pattaya/Cholburi ☐ Other.....
	Type of accommodation	☐ hotel ☐ resort ☐ guesthouse ☐ service apartment ☐ hospital/ Nursing home ☐ camp site
	Number of nights	
	Number of nights	
12	Average daily expenses per person	In \$US
	transportation	
	accommodation	
	Food and beverages	
	Sight seeing	
	Shopping and souvenir	
	entertainment	

3. โมเดลทำนายความต้องการของนักท่องเที่ยว (Tourism Demand Model)

ตัวประกอบหรือคุณลักษณะที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว (tourism demand) ที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ถิ่นที่อยู่ และ วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว
2. ข้อมูลจังหวัดที่เดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ชื่อจังหวัด ชนิดของที่พัก จำนวนวันที่พัก
3. ค่าใช้จ่าย เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล ค่าของที่ระลึก ค่ายานพาหนะ
4. ความต้องการของนักท่องเที่ยว (tourism demand) นั้นวัดได้จากค่าใช้จ่ายรวมของนักท่องเที่ยว (tourism expenditure) ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย

รูปที่ 4. 1 โมเดลทำนายความต้องการของนักท่องเที่ยว

1. ขั้นตอนการสร้างโมเดล

การดำเนินงานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังรูปที่ 4.2

1. การเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลของ นักท่องเที่ยวจากฐานข้อมูลดังตารางที่ 4.1 ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลส่วนตัวนักท่องเที่ยว และ ข้อมูลการท่องเที่ยว ดังตารางที่ 4.2

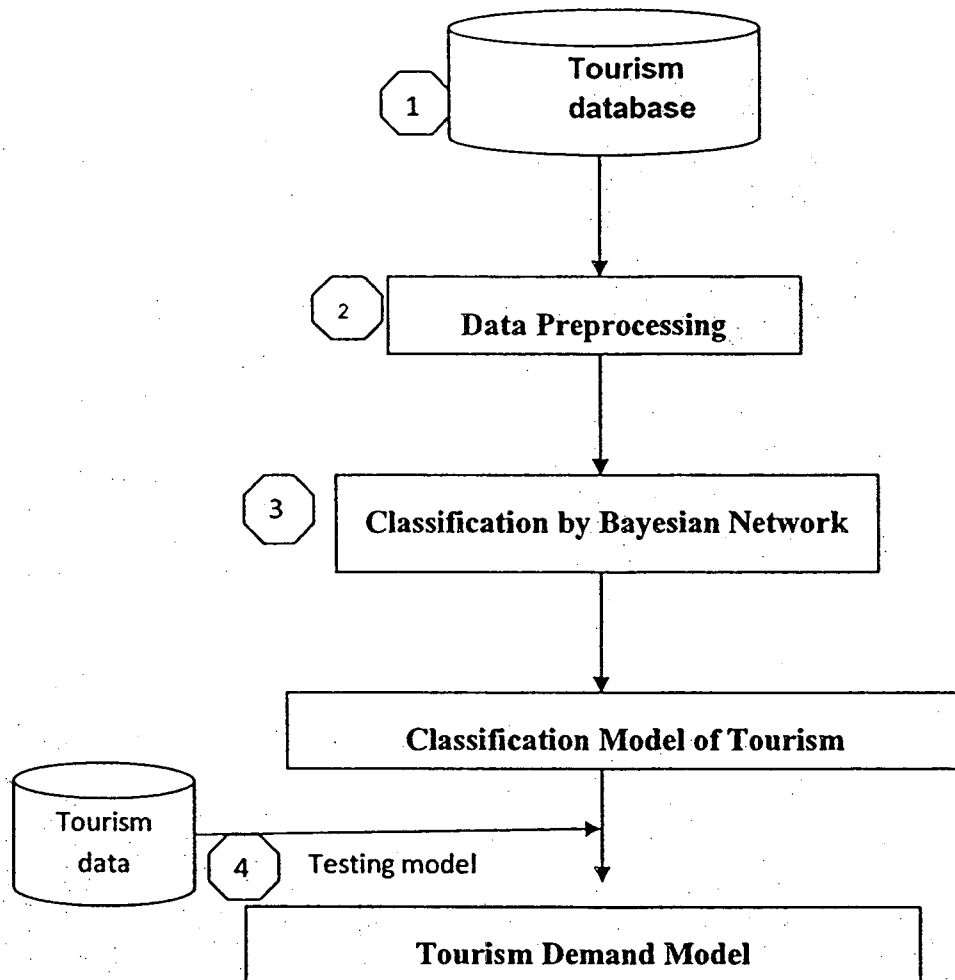
number	attribute	choices
	Medical expenses	
	others	
13	Average daily cost person in Thailand	☐ less than US\$ 50 ☐ US\$ 50-100 ☐ US\$ 100-500 ☐ US\$ 500-1000 ☐ US\$ 1000 and above

ตารางที่ 4.4 ตัวอย่างข้อมูลนักท่องเที่ยวยกจากการตอบแบบสอบถามที่สนามบินสุวรรณภูมิ

วัตถุประสงค์การเดินทาง	อาชีพ	รายได้ (\$US)	การศึกษา	ประเทศที่อาศัย	เพศ
ธุรกิจ	ผู้บริหาร	40,000-59,999	ปริญญาโท	สหรัฐ	ชาย
ธุรกิจ	ผู้บริหาร	60,000-79,999	ปริญญาโท	แคนาดา	ชาย
ธุรกิจ	วิศวกร	40,000-59,999	ปริญญาตรี	สเปน	ชาย
ประชุม	พนักงาน	20000-39999	ปริญญาตรี	อังกฤษ	หญิง
ท่องเที่ยว	นักศึกษา	<20000	ปริญญาตรี	จีน	ชาย
ประชุม	พนักงาน	20000-39999	ปริญญาตรี	ฝรั่งเศส	หญิง

ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ที่อาศัยอยู่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ

ข้อมูลการท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนวันที่พัก ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

รูปที่ 4. 2 ขั้นตอนการพัฒนา Tourism Demand Model

2. การคัดกรองและเตรียมข้อมูล

นำข้อมูลจากฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว ปี 2551 2552 และ 2553 กรมการท่องเที่ยว มารวมกันเป็นฐานข้อมูลเดียว ต่อมานำข้อมูลที่ได้มาคัดกรอง เฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เพื่อจะใช้ในการเหมืองข้อมูลโดยตัดข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ เช่น ข้อมูลในฐานข้อมูลนักท่องเที่ยวที่มีข้อมูลไม่ครบจะถูกตัดทิ้ง

ในการสร้างโมเดลเพื่อทำนายนั้นต้องมีการแปลงข้อมูลเป็นตัวเลขให้เป็นข้อมูลแบบ nominal จึงมีการแบ่งชั้นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์

ตัวอย่าง ข้อมูลทางด้านการเงินของนักท่องเที่ยว เช่น ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่มีการแบ่งชั้นดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการท่องเที่ยว แบ่งข้อมูลค่าใช้จ่ายเป็น 6 ชั้น

ชื่อตัวแปร	ค่าใช้จ่ายเป็น ดอลลาร์สหรัฐ
icost1	0-499
icost2	500-999
icost3	1,000-1,999
icost4	2,000-2,999
icost5	3,000-9,999
icost6	$\geq 10,000$

ค่าใช้จ่ายรวม แบ่งข้อมูลเป็น 3 ชั้น

ชื่อตัวแปร	ค่าใช้จ่ายเป็น ดอลลาร์สหรัฐ
tcost1	0-3,999
tcost2	4,000-9,999
tcost3	$\geq 10,000$

โดยมีการแบ่งนักท่องเที่ยวเป็น 3 ชั้นตามปริมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมด ในประเทศไทย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชั้นที่ 1 มีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำ (0-3,999 ดอลลาร์สหรัฐ) นักท่องเที่ยวชั้นที่ 2 มี ค่าใช้จ่ายชั้นปานกลาง (4,000-9,999 ดอลลาร์สหรัฐ) และ นักท่องเที่ยวชั้นที่ 3 มี ค่าใช้จ่ายชั้นจ่ายสูง ($\geq 10,000$ ดอลลาร์สหรัฐ)

จากนั้นมีการแบ่งข้อมูลนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มตามทวีปที่นักท่องเที่ยวอยู่อาศัย ได้แก่ เอเชีย อเมริกา ยุโรป แอฟริกา และ ตะวันออกกลางเพื่อใช้ในการคำนวณหาโมเดลของนักท่องเที่ยวในแต่ละทวีป

3. การสร้างโมเดล

ซอฟต์แวร์ (software) ที่ใช้คือ Weka version 3.6.7 ซึ่งเป็น ซอฟต์แวร์รหัสเปิด (open source) พัฒนาโดย มหาวิทยาลัย ไวกาโต ประเทศนิวซีแลนด์ Weka เป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในการทำเหมืองข้อมูล ในวงการศึกษ และ ธุรกิจ ซอฟต์แวร์ Weka นี้ ประกอบด้วยฟังก์ชัน คำสั่งต่างๆ ที่สามารถดำเนินการกิจกรรมเหมืองข้อมูล ได้แก่ การแบ่งกลุ่มข้อมูล (clustering) การจำแนกข้อมูล (classification) การหาความสัมพันธ์ของข้อมูล (association) และ การคัดเลือกตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการเหมืองข้อมูล (feature selection)

ในการศึกษาครั้งนี้ นำอัลกอริทึมเครือข่ายของเบย์ (Bayesian Network) ซึ่งเป็นอัลกอริทึมใช้ในการสร้างโมเดลในการทำนาย หรือ จำแนกข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวของทวีปนั้น

4. การวัดประสิทธิภาพของโมเดล

ในการวัดประสิทธิภาพของโมเดลนี้ มีตัววัด 2 ตัวคือ อัตราความถูกต้องของโมเดลในการจำแนกชนิดข้อมูล (Accuracy rate) และ การเฉลี่ยค่าความถูกต้อง (F-measure) ในการตรวจพบและค่าความระลึกลงในการจำแนกข้อมูล

วิธีการวัดประสิทธิภาพจะวัดประสิทธิภาพ โดย

4.1 วัดค่าความถูกต้องในการจำแนกข้อมูลทั้งหมด โดยใช้ค่า Accuracy Rate

$$\text{Accuracy rate} = \frac{\text{จำนวนข้อมูลที่จำแนกได้ถูกต้องทั้งหมด}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}}$$

4.2 วัดประสิทธิภาพโดยใช้ค่า F-Measure

F-Measure เป็นการเฉลี่ยค่าความถูกต้องในการตรวจพบข้อมูลและค่าความระลึกลงในการตรวจพบเข้าด้วยกันจึงเป็นเหมือนค่าวัดความแม่นยำโดยรวม มีการคำนวณค่าดังนี้

$$F = \frac{2PR}{R + P}$$

R (Recall) คือ ค่าความระลึกลงเป็นอัตราส่วนของจำนวนข้อมูลที่จำแนกได้ถูกต้องของ Class

ใดๆ จากจำนวนข้อมูลทั้งหมดของ Classใด ๆ

P (Precision) คือ ค่าความแม่นยำซึ่งเป็นอัตราส่วนของจำนวนข้อมูลที่จำแนกได้ถูกต้อง

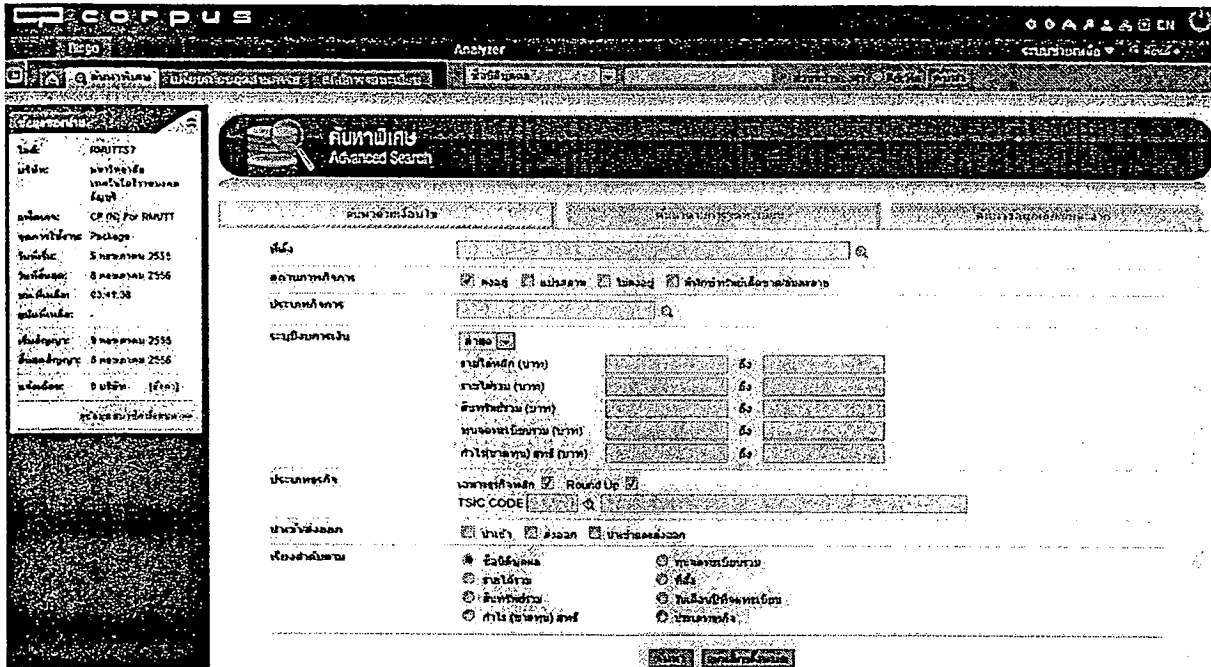
ของ Class ใดๆ จากจำนวนข้อมูลที่จำแนกควรจะ อยู่ใน Class ใดๆ

4.3 ทดสอบโมเดลโดยใช้ข้อมูลชุดที่ 2 จำนวน 307 ระเบียบ (ตารางที่ 4.4) เป็นข้อมูลทดสอบโมเดลที่สร้างขึ้นโดยใช้ Weka ซอฟต์แวร์ในการทดสอบ

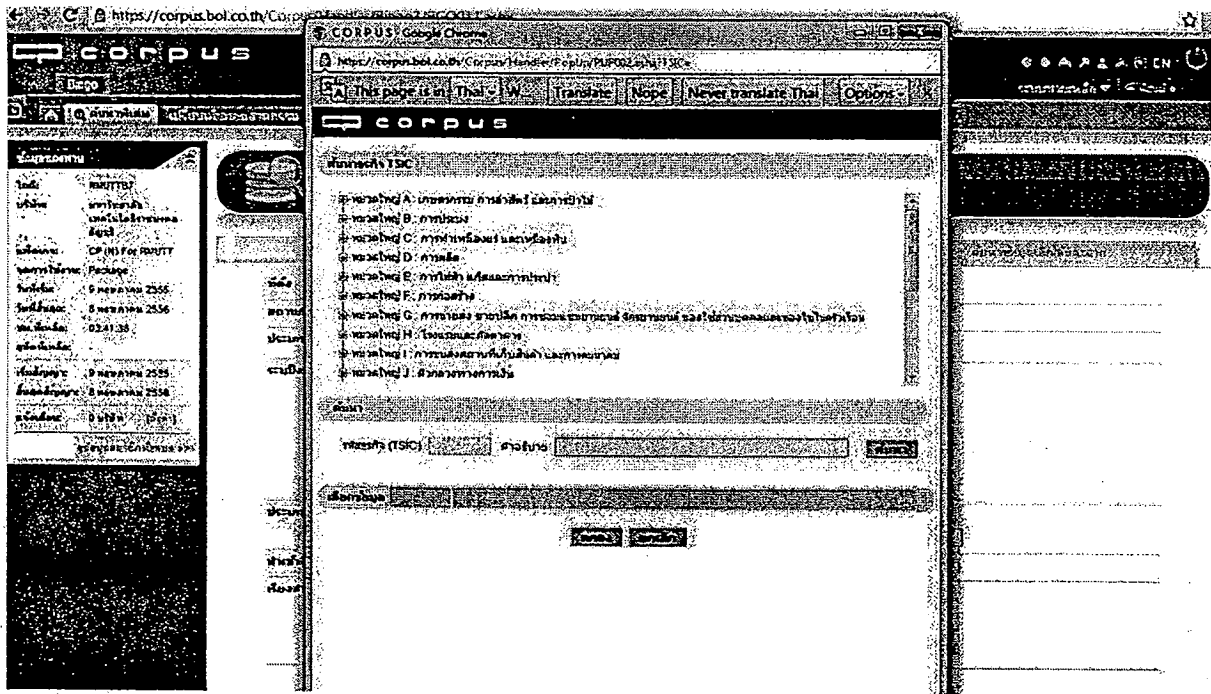
II. โมเดลโลจิสติกส์การท่องเที่ยว (Tourism Logistics Model)

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ การพัฒนาโมเดลโลจิสติกส์การท่องเที่ยว โดยการเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ เว็บไซต์ <http://www.bol.co.th/corpus> ซึ่ง ประกอบด้วยข้อมูลของบริษัทที่ประกอบการด้านโลจิสติกส์ และการท่องเที่ยวที่จดทะเบียนในประเทศไทย บริษัทท่องเที่ยว โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทขนส่งทางบก ทางน้ำ และ ทางอากาศ

รูปที่ 4.5 แสดงหน้าเพจการค้นหาพิเศษ

รูปที่ 4.6 แสดงการค้นหาธุรกิจตามหมวดหมู่ของธุรกิจ 73

ข้อมูลเบื้องต้นของชัพลายเออร์ด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ตัวแทนธุรกิจการท่องเที่ยวและผู้เจ้าหน้าที่รวมทั้งการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นซึ่งได้มีการลงทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เดือน พฤษภาคม 2555 มีจำนวนทั้งสิ้น 17,579 ราย โดยประกอบธุรกิจในรูปแบบบริษัทจำกัด 11,883 ราย (ร้อยละ 67.60) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (ร้อยละ 32.02) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 58 ราย (ร้อยละ 0.33) และรูปแบบอื่นเพียง 10 ราย ทั้งนี้เป็นกิจการที่ยังคงอยู่เพียง 9,920 (ร้อยละ 56.43) ที่เหลือดำรงสถานะเป็นไม่คงอยู่

(ร้อยละ 43.05) แปรสภาพ (ร้อยละ 0.11) และพิทักษ์ทรัพย์สินเด็ดขาด/ล้มละลาย (ร้อยละ 0.41) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและสถานะของตัวแทนธุรกิจการท่องเที่ยวและผู้เจ้าหน้าที่เข้าร่วมทั้งการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

ประเภทธุรกิจ	ยังคงอยู่	ไม่คงอยู่	แปรสภาพ	พิทักษ์ทรัพย์สิน เด็ดขาด/ ล้มละลาย	รวม	ร้อยละ
บริษัทจำกัด	7,285	4,541		57	11,883	67.60%
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	2,601	2,993	19	15	5,628	32.02%
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	24	34			58	0.33%
สายการบิน	9				9	0.05%
กิจการร่วมค้า	1				1	0.01%
รวม	9,920	7,568	19	72	17,579	100.00%
ร้อยละ	56.43%	43.05%	0.11%	0.41%	100.00%	

ที่มา: วิเคราะห์จากธุรกิจที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ปรากฏในฐานข้อมูล CORPUS

จากจำนวนตัวแทนธุรกิจการท่องเที่ยวและผู้เจ้าหน้าที่ที่ยังคงอยู่ 9,920 ราย เป็นธุรกิจที่มีขนาดเล็ก 2,440 รายคิดเป็นร้อยละ 24.60 และธุรกิจที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 1,000,000 บาท จำนวน 1,335 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.46 ไม่นับรวมธุรกิจขนาดเล็กที่ไม่จดทะเบียนการค้า แสดงให้เห็นว่าตัวแทนธุรกิจการท่องเที่ยวและผู้เจ้าหน้าที่ มีขนาดเล็กซึ่งมีบุคลากรเพียง 2-4 คนเท่านั้น ดังนั้นผู้ประกอบการท่องเที่ยวจึงมีการวางระบบโลจิสติกส์ในสถานที่ทำงาน (Workplace Logistic) ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

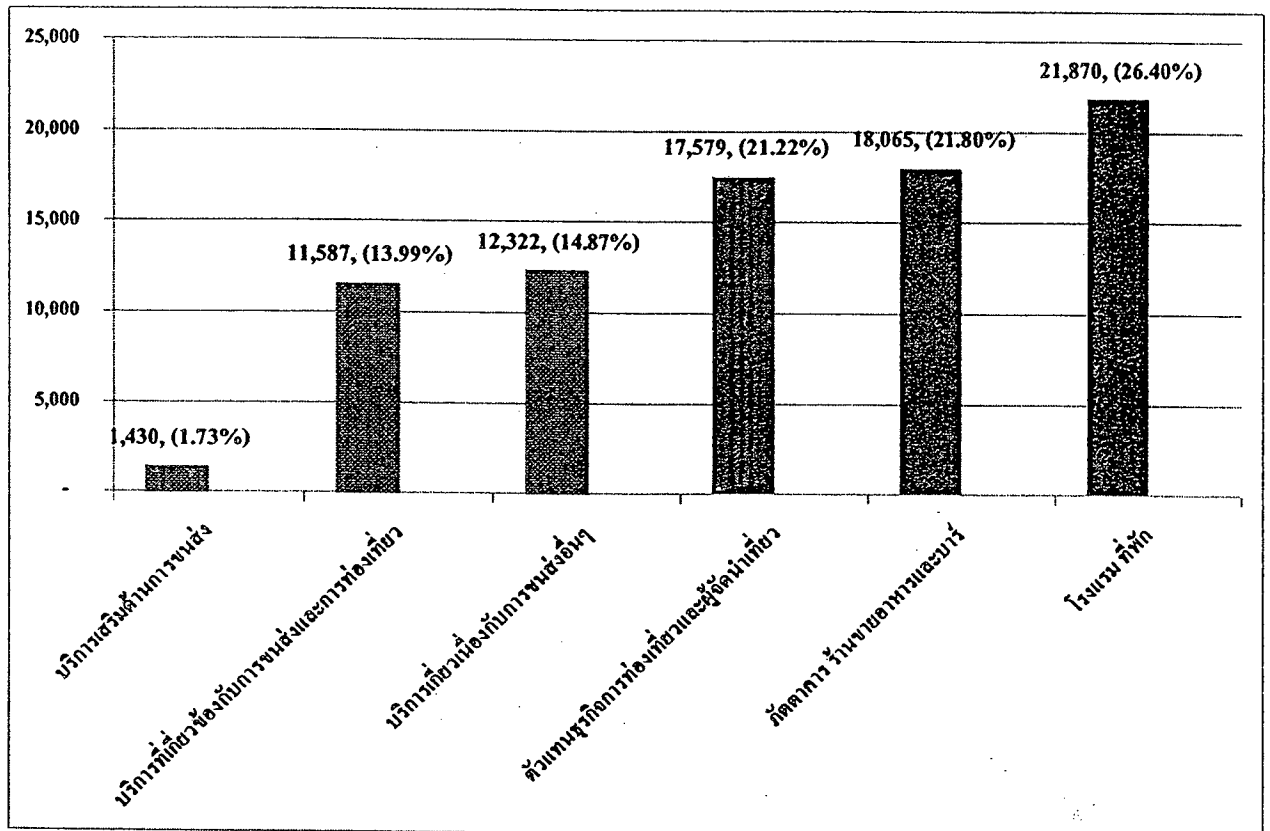
จากการศึกษาข้อมูลที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้านำมาจัดประเภทบริษัทที่เชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทานจำนวน 82,853 ราย ประกอบด้วยธุรกิจที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งและบริการด้านการท่องเที่ยว บริการเสริมด้านการขนส่ง ธุรกิจจัดการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ให้บริการเกี่ยวเนื่องกับการขนส่งอื่นๆ โรงแรม ที่พักและภัตตาคาร ร้านอาหารและบาร์ (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.6 และรูปที่ 4.7)

ตารางที่ 4.6 จำนวนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ลำดับ	รายการหลัก	รายการย่อย	จำนวน	ร้อยละ
1	บริการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง และบริการด้านการท่องเที่ยว		11,587	13.99%
		การขนส่งและขนถ่ายสินค้ารวมทั้งคนโดยสาร	11,253	13.58%
		การขนถ่ายสินค้า	334	0.40%
		สถานที่เก็บสินค้าและการเก็บสินค้า	1,494	1.80%
2	บริการเสริมด้านการขนส่ง		1,430	1.73%
		บริการเสริมการขนส่งทางบก	872	1.05%
		บริการเสริมการขนส่งทางน้ำ	432	0.52%
		บริการเสริมการขนส่งทางอากาศ	126	0.15%
3	ธุรกิจจัดการท่องเที่ยว	ตัวแทนธุรกิจการท่องเที่ยวและผู้เจ้าหน้าที่ รวมทั้งการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีได้จัด ประเภทไว้ในที่อื่น	17,579	21.22%
4	บริการเกี่ยวเนื่องกับการขนส่ง อื่นๆ		12,322	14.87%
		การบรรจุหีบห่อเพื่อการขนส่ง	857	1.03%
		โลจิสติกส์ (Logistics)	250	0.30%
		บริการอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการขนส่ง	11,215	13.54%
5	โรงแรม ที่พัก		21,870	26.40%
		โรงแรม ค่ายพักและที่พักชั่วคราว	6	0.01%
		โรงแรม	9,169	11.07%
		สถานที่อยู่อาศัยอื่นๆ	12,695	15.32%
6	ภัตตาคาร ร้านอาหารและ บาร์		18,065	21.80%
		บาร์ ไนต์คลับ คาเฟ่	1,274	1.54%
		ภัตตาคาร ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	16,561	19.99%

ลำดับ	รายการหลัก	รายการย่อย	จำนวน	ร้อยละ
		สถานที่ขายอาหารและเครื่องดื่มอื่นๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น	230	0.28%
รวมทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว			82,853	100.00%

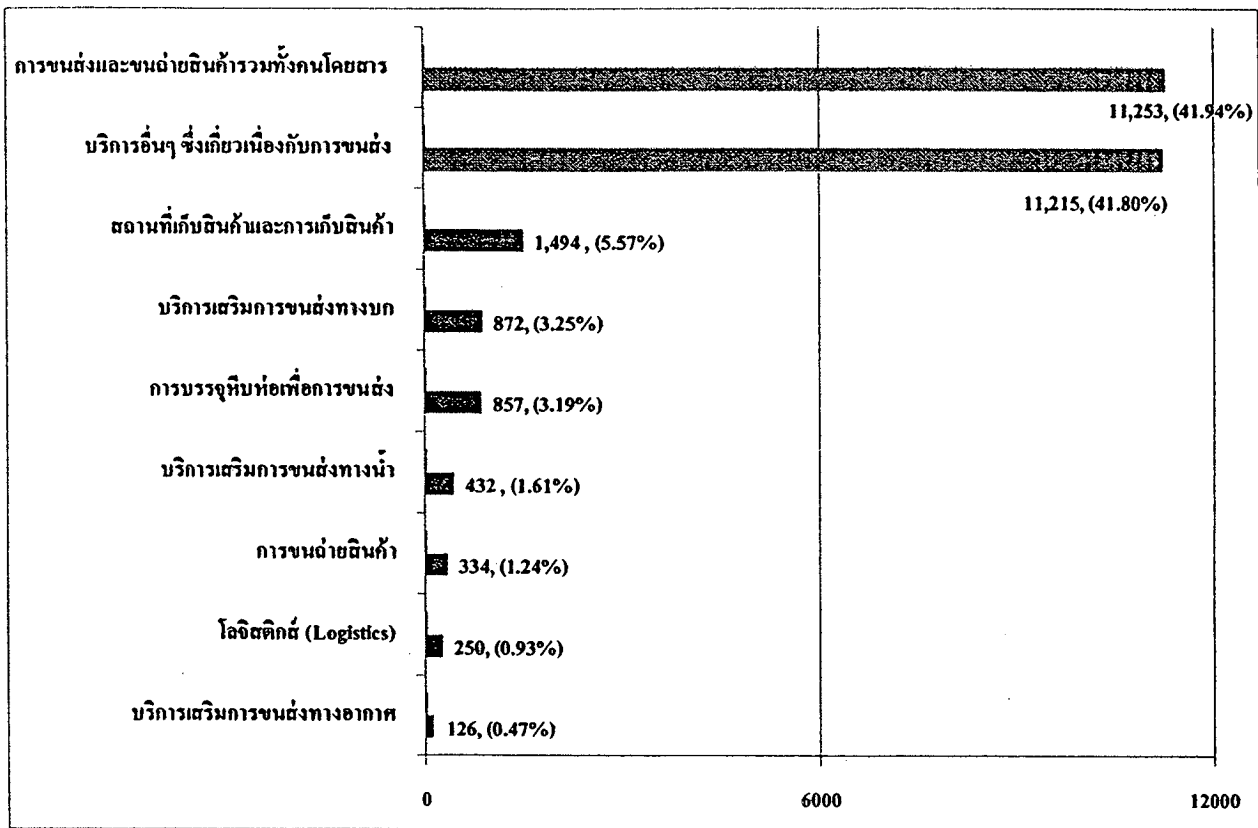
ที่มา: วิเคราะห์จากธุรกิจที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ปรากฏในฐานข้อมูล CORPUS

รูปที่ 4.7 จำนวนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบ่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ที่มา: วิเคราะห์จากธุรกิจที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ปรากฏในฐานข้อมูล CORPUS

จากตารางและรูปดังกล่าวพบว่าธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบริการเสริมด้านการขนส่ง บริการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งและการท่องเที่ยว และบริการเกี่ยวเนื่องกับการขนส่งอื่นๆ 26,883 ราย (ร้อยละ 32.39) โดยผู้ประกอบการด้านการขนส่งและขนถ่ายสินค้ารวมทั้งคนโดยสาร และบริการอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการขนส่งมีจำนวนมากที่สุด (รูปที่ 4.8)

รูปที่ 4. 8 จำนวนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย
ที่มา: วิเคราะห์จากธุรกิจที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ปรากฏในฐานข้อมูล CORPUS